

Aarhus Toldkammer gennem tiderne

=====

Ordet TOLD var næsten udgået af det danske sprog, indtil en vis person i Det Hvide Hus i Washington pustede nyt liv i begrebet.

Aarhus Toldkammer er i dag byens ikoniske vartegn, der er synligt for alle, der kommer til Aarhus fra søsiden.

Den første toldbod i Aarhus, opført i 1753 ved Aagade, stod på pæle ud over åen, og varer kunne hejses direkte fra skibe ind i huset

Aarhus havde før 1845 ingen udvendig havn. Al skibstrafik til og fra Aarhus foregik gennem å-indløbet. Og således måtte skibe med gods, der skulle fortoldes, bevæge sig "op ad åen" til den daværende toldbygning.

Jeg viser her et postkort, der i den grad illustrerer bygningens faretruende tilstand, før den måtte lade livet, blev restaureret og senere genopført i Den gamle By. Hvad mon Arbejdstilsynet ville have sagt til bygningen, hvis det havde eksisteret dengang?

Bygningen så lidt pænere ud fra søsiden. Herfra ligeledes et postkort.

Fra 1832 – 1898 skete toldbehandlingen i Aarhus flere steder langs Havn og Å.

Som kroningen på udviklingen designede Hack Kampmann sin første større bygning i Aarhus – det nuværende Toldkammer ved havnen. Udformet med byvåbnet som inspiration – et nationalromantisk mesterværk fra 1898.

Den indvendige udsmykning – der i parentes er eventyrlig smuk – blev fulgt op af kunstner Karl Hansen Reistrup med motivrige malerier af søsymboler og handelsmotiver. De er et besøg værd, hvis vejen falder forbi Aarhus.

Jeg viser et postkort fra ca. 1920, hvor byens spidser modtog Kong Christian X foran Toldbygningen. Kongen rejste ofte til Aarhus, fordi det netop var Christian X, der som arveprins i 1903 personligt fik overdraget Folkegaven: Marselisborg Slot.

Toldbygningen stod som hovedkvarter for toldmyndighederne frem til midten af 1990'erne, hvor funktionerne centraliseredes med skattevæsenet. 1985 blev Toldbygningen fredet for sin arkitektur og kulturhistoriske betydning – som symbol på Aarhus' rolle som væksthavn og handelsby i slutningen af 1800-tallet.

Efter 1995 har bygningen fået ny anvendelse: først som arkitektstuderendes tegnestue, derefter som studiebolig, erhvervsfunktioner, koncertsted og i dag restaurationsdrift med bevarelse af Kampmanns stil.

Samtidig fik Hack Kampmann endelig - efter mange års smøleri - foran sit mesterværk sin velfortjente plads opkaldt efter sig.

Postkort nr. 1:

Aagade. Aarhus ældste Toldbod
 Postsendt omkring 1915
Hempelske Boghandel

Postkort nr. 2:

Aagade 14. Toldboden,
 set fra søsiden
 Ikke postsendt
J.J.N. 5225

Postkort nr. 3:

Byens "spidser" modtager Christian Rex
 Kong Christian X ved Toldboden
Intet forlag. Intet nummer

Postkort nr. 4:

Havneparti med den
 imponerende Toldbod
 Postsendt 1913
H.A. Ebbesen. 354